

**PRZEDSZKOLE ZGROMADZENIA SIÓSTR
ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO
IM. BŁ. ALICJI KOTOWSKIEJ
W WEJHEROWIE**

PROGRAM WYCHOWAWCZY

WSTĘP

W literaturze pedagogicznej pojęcie wychowanie definiowane jest w dwóch płaszczyznach: religijnej i świeckiej. W odniesieniu do religii wychowanie uznawane jest za „pomoc udzielaną człowiekowi w realizacji jego człowieczeństwa, w nadaniu życiu człowieka ostatecznego sensu rozumianego na ogół jako zjednoczenie człowieka z Bogiem poprzez praktykowanie miłości bliźniego” (z *Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim "GRAVISSIMUM EDUCATIONIS"*).

Dla Św. Jana Pawła II „wychowanie jest stawaniem się człowieka coraz bardziej człowiekiem, czyli troską o to, żeby bardziej *był* a nie tylko więcej *miał*. Bardziej i pełniej być człowiekiem to znaczy umieć *być* nie tylko z *drugim*, ale także *dla drugich*” (Św. Jan Paweł II, *Przemówienie w UNESCO 02.06.1980*).

Natomiast w aspekcie świeckim wychowanie określane jest jako „świadome, celowe i specyficzne pedagogiczne działanie osób z reguły występujących w ich różnych zbiorach (rodzinnych, szkolnych, innych) dokonywane głównie przez słowo (i inne postacie interakcji, zwłaszcza przez przykład osobisty) zmierzające do osiągnięcia względnie trwałych skutków (zmian) w rozwoju fizycznym, umysłowym, społecznym, kulturowym i duchowym jednostki ludzkiej” (*Encyklopedia pedagogiczna, Warszawa 1993, s.917*).

Niniejszy *Program wychowawczy* został opracowany z myślą o realizacji fundamentalnych wartości przez całą społeczność przedszkola. Głównym jego celem jest stwarzanie warunków do pełnego rozwoju osobowego dzieci, zgodnie z ich wrodzonym potencjałem i możliwościami w relacjach ze środowiskiem społeczno-kulturowym i przyrodniczym.

WSPÓLNY KIERUNEK WYCHOWANIA

Mając na uwadze istotę wychowania musimy uświadomić sobie, że to rodzice są pierwszymi i głównymi wychowawcami. Rodzice emanujący miłością zapewniają dzieciom harmonijny rozwój. Jak wynika jednak z obserwacji, współczesna rodzina bywa zagrożona, co w konsekwencji jest przyczyną zaburzeń w zachowaniu dzieci. Odpowiedzialność, zatem, za wychowanie ponosi całe otoczenie dziecka – a w głównej mierze przedszkole.

W naszym przekonaniu wychowanie polega na prowadzeniu z dzieckiem dialogu i równocześnie sprawowaniu względem niego władzy wychowawczej. Prawdziwy dialog wychowawczy polega na uważnym słuchaniu się nawzajem. „Kultura pedagogicznego dialogu wyraża się w starannym ważeniu słów tak, aby dorosły mówił to, co ważne i potrzebne, a równocześnie, żeby wypowiedane słowa były czytelnym znakiem szacunku i życzliwości dla dziecka. Ten dialog może trwać także wtedy, kiedy nikt się nie odzywa, jeżeli pomiędzy dorosłym i dzieckiem jest więź i porozumienie serc, które umożliwia wzajemne przekazywanie sobie tego, co ważne, bez używania słów” (Sławiński, 2006, s. 14). Aby nie było niejasności należy uzmysłwić sobie, że sens władzy wychowawczej najpełniej wyraża się w stopniowym ograniczaniu przez dorosłego jej zakresu. Im młodsze dziecko, tym bardziej nie może decydować o sobie i w odpowiednio większym zakresie potrzeba, aby ktoś nim kierował.

Nie budzi wątpliwości fakt, że warunkiem koniecznym prowadzenia dialogu i sprawowania władzy wychowawczej jest oparty na łasce Bożej przykład osobisty wychowawcy. Istotne jest także wspólne rozumienie i identyfikowanie się z podstawowymi powinnościami moralnymi, takimi jak: prawda, wolność, patriotyzm, miłość, wiara, itp.

- Wychowanie do prawdy

„Dla każdego człowieka prawda o nim samym, sensie, celu jego życia oraz otaczającym świecie ludzi i rzeczy jest niezbędna do jego osobowego rozwoju. i wzrastania w człowieczeństwie” (za: Adamski F. 2006, s. 21). W literaturze przedmiotu pojęciu *prawda* przeciwstawia się często pojęcie *falsz, kłamstwo*.

Jak podaje F. Adamski (2006) *falsz* ma miejsce wówczas, gdy istnieją rozbieżności pomiędzy rzeczywistością a jej odbiorem. Mogą one wynikać z niemożności prawidłowego, pełnego poznania otaczającego świata, wskutek przekonania o niemożności poznania prawdy bądź braku metod i narzędzi służących poznaniu rzeczywistości, a także niedojrzałości podmiotu. Natomiast świadome deformowanie prawdy o otaczającym świecie przeobraża *falsz* w *kłamstwo*.

Mając na uwadze istotę wychowania należy podkreślić jeszcze tę sytuację, gdy mimo znajomości prawdy człowiek nie przyjmuje jej z wewnętrznym przekonaniem, nie traktuje jako życiowych drogowskazów, lecz respektuje dla „spokoju sumienia”, bądź uniknięcia dyskomfortu moralnego. Bez wątplenia mamy, więc do czynienia z tzw. samozakłamaniem.

Uświadamiając sobie, zatem, sens prawdy musimy zadbać o to, aby nie było sprzeczności pomiędzy tym, co myślę, mówię i robię. Taką, bowiem postawą, wypływającą w każdej mierze z wiarygodności, wskażemy dzieciom drogę do szukania Prawdy.

- Wychowanie do wartości

Wychowanie do wartości przebiega etapami. Każdy z nich jest realizowany różnymi metodami, dostosowanymi do indywidualnych możliwości wychowanków i konkretnych sytuacji. Podstawą są działania umożliwiające odkrywanie i poznawanie określonych wartości, a stopniowo także ich źródeł i podstaw wyboru. Ważne jest w tym względzie uczenie języka wartości, słów określających wartości i sformułowań wyrażających wartościowanie. Znajomość i stosowanie pojęć z tego zakresu umożliwia myślenie o wartościach, ich nazywanie, rozróżnianie, rozmawianie o nich porównywanie, odwoływanie się do nich, a także rozumienie tekstów kulturowych mówiących o wartościach. Nie mniej ważne w tym zakresie są bezpośrednie przeżycia, doświadczenia związane z poszukiwaniem i pielęgnowaniem wartości. Szczególnie ważna tutaj okazuje się rodzina, która stanowi źródło najbardziej naturalnych, codziennych, przenikniętych uczuciami doświadczeń. Każda rodzina ma i powinna mieć swoje sposoby wytwarzania ważnych wartości. To właśnie od niej powinno zaczynać się uczenie języka wartości, np. zwracania się do siebie z miłością, serdecznością i szacunkiem.

Innym sposobem realizowania wychowania do wartości jest sztuka oraz obrzędowość, podkreślająca takie doznania, jak: piękno, radość, itp. W tym zakresie wiodącą rolę odgrywa przedszkole, będące miejscem i źródłem organizacji różnych świąt i uroczystości.

Najważniejszą jednak drogą przyswajania wartości jest, zdaniem K. Olbrycht (2006) kontakt z ludźmi przedstawiającymi sobą wybrane wartości, wiernymi uznawanym

wartościom. Niezbędne jest, więc odwoływanie się do osobowych wzorców, prawdziwych autorytetów. Mogą to być bohaterowie literaccy, filmowi, lecz bez wątplenia najważniejszą rolę pełnią prawdziwi ludzie.

Specyfika wychowania do wartości powinna wypływać z pozycji człowieka w świecie, istoty jego człowieczeństwa – prawdy o człowieku. Człowiek, bowiem, zgodnie z religią chrześcijańską, jest obrazem Boga, dzieckiem Bożym, przez Boga kochanym i powołanym do świętości, zbawionym przez Chrystusa, istotą obdarzoną wolnością i rozumnością, istotą urzeczywistniającą siebie poprzez bycie dobrowolnym darem dla drugiego. Człowiekowi przysługuje najwyższa w świecie, bezwarunkowa wartość – godność osoby ludzkiej (Olbrycht K., 2006).

- Wychowanie do wolności

Współcześnie wolność zdeterminowana jest przez postęp społeczny i samorealizację człowieka. Z samej natury człowieka, bez wątplenia, wypływają kryteria jego rozwoju. Specyfiką człowieka są jego predyspozycje do tego, by zrozumieć i pokochać siebie i innych ludzi. Człowiek jest, zatem, wolny na tyle, na ile poznaje siebie i innych oraz na tyle, na ile jest zdolny pokochać siebie i innych. Prawda i miłość są więc podstawowymi determinantami życia w wolności. Dla chrześcijanina drogą szukania prawdy o sobie i o własnym postępowaniu jest, zgodna z własnym sumieniem, ocena swojego postępowania względem Dekalogu. Ponadto, poprzez modlitwę, rachunek sumienia, czytanie Pisma św. człowiek najpełniej odkrywa prawdę o samym sobie, o zakresie jego wolności. Należy jednak pamiętać, że nie ma wolności bez odpowiedzialności, a człowiek wolny to ten, kto używa swojej wolności wyłącznie w jednym celu, po to, by kochać.

- Wychowanie do patriotyzmu

Z pojęciem patriotyzmu nierozzerwalnie łączy się takie określenia, jak wierność, ofiarność, mądrość, sprawiedliwość, męstwo. Jednak w ścisłym tego słowa znaczeniu patriotyzm to przede wszystkim prawda moralna. Natomiast Ojczyzna powinna być duchowym domem dla każdego Polaka. Oznacza on bezpieczne miejsce, przystań.

Patriotyzm dzisiaj to kultywowanie tradycji, obyczajów, ale przede wszystkim troska o bezpieczeństwo oraz o najsłabszych i pokrzywdzonych (Salij J., 2006).

Zanim ukształtuje się właściwa postawa patriotyczna, postawa wobec Ojczyzny jako całości, która dla małego dziecka jest pojęciem abstrakcyjnym, musimy wyrobić przywiązanie do szczegółowych pojęć: symboli narodowych, obyczajów, obrzędów, ludzi z różnych grup społecznych. Poprzez umożliwienie dzieciom kontaktów z ojczystą przyrodą i kulturą, literaturą (wiersze, opowiadania, legendy) i tradycjami wpłynie w znaczący sposób na przeżycia dzieci, ich zainteresowanie się sprawami Ojczyzny, zaciekawienie światem i życiem ludzi. Dziecko zaczyna swoje poznanie od doświadczeń osób najbliższych, swojej rodziny. Rodzice jako pierwsi mają możliwość wprowadzenia dziecka w piękny świat tradycji i kultury regionu. Natomiast pielęgnowanie tradycji narodowych wiąże się z zainteresowaniem młodego pokolenia pomnikami bohaterów narodowych, miejscami pamięci narodowej, pamiątkami historycznymi znajdującymi się w najbliższym środowisku. Ważne jest, aby swoją postawą, przykładem i odpowiednim sposobem przekazać dzieciom istotę wartości rodzinnych, piękno krajobrazu, wagę tradycji i dziedzictwa kulturowego.

Inną kwestią stanowi zaznajamianie dzieci z symbolami i znakami narodowymi: godłem, barwami narodowymi, hymnem, herbami miast oraz tradycjami ojczystymi. Należy przekazać dzieciom pewną wiedzę o symbolach i ich znaczeniu, ukształtować właściwy do nich stosunek.

- Wychowanie do uczciwości

Pojęcie *uczciwość* można zdefiniować dwojako. Z punktu widzenia teorii wartości uczciwość to „gotowość przyjęcia prawdy o sobie i innych, w warunkach miłości bliźniego i odrzucenia zła”. Natomiast uczciwość w ujęciu normatywnym to także nakaz podjęcia w danej chwili działania, wykonywanego bez względu na skutki dla siebie (Cieślak Z., 2006, s. 98).

W procesie wychowania możemy mówić o uczciwości wobec siebie, ludzi, Boga. Uczciwość wobec siebie to nic innego, jak szukanie i przyjmowanie prawdy o samym sobie oraz obiektywny osąd rzeczywistości. Uczciwość wobec ludzi przejawia się w budowaniu relacji z nimi, wynikających z postawy pełnej szacunku i życzliwości. Uczciwość wobec Boga całkowicie mieści się w ramach miłości do Niego.

Jak podaje Z. Cieślak jednym z najpiękniejszych określeń służących opisowi wartości, które powinien realizować człowiek uczciwy jest słowo „*jestem*”, bez wątpienia odnoszące się do sensu istnienia. Dla człowieka uczciwego przyjmuje ono następujące postaci:

- jestem dla siebie, bo pragnę dobra i sprawiedliwości,
- jestem dla przodków, bo odpowiadam za nich i chcę kontynuować ich dobre dzieła,
- jestem dla następców, bo pragnę ich szczęścia,
- jestem dla ludzi, bo pragnę dobra i sprawiedliwości,
- jestem dla rzeczywistości, bo wierzę w postęp i go popieram,
- jestem dla istot żywych bo afirmuję życie,
- jestem, bo pragnę żyć,
- jestem, bo mogę żyć,
- jestem, bo muszę żyć,
- jestem, bo życie jest piękne,
- jestem, bo po prostu jestem.

Jak wynika z powyższego prosta i szczerą akceptacją *jestem* jest afirmacją Stwórcy. W tej kwestii nic nie trzeba dodawać.

- Wychowanie do wiary

Kształcenie postawy religijnej u małego dziecka odbywa się poprzez udział we wspólnocie ludzi wierzących, pod warunkiem jednak, że zarówno rodzice, jak i wychowawcy dziecka są wiarygodni w swych czynach i, że religia jest dla nich najważniejsza. Ponadto istotne jest także wprowadzenie dziecka w świat kultury, związanej z chrześcijaństwem. Cz. Walesa podaje, że „uzewnętrznione zachowanie religijne wspólnoty osób wierzących – m. in. ton głosu jej członków, wyraz twarzy, układ rąk i postawa ciała udziela się nawet małym dzieciom, które jeszcze przed rozumieniem słów nasiakają religijnym sensem i znaczeniem tej wspólnoty” (za: Misiaszek K., 2006, s. 118). To samo odnosi się praktycznie do wszystkich składników życia rodzinnego i wspólnotowego, które w zamierzony sposób

ukazywane są w związku z ich życiem religijnym, np.: wspólne modlitwy, chrześcijańskie spędzanie niedziel i świąt, uroczystości rodzinne. W odniesieniu do modlitwy psychologowie religii wyrażają przekonanie, że „dziecko może powtarzać za matką czy ojcem krótkie modlitwy słowne nie rozumiejąc ich znaczenia, obejmują jednak ogólną atmosferę aktu modlitewnego, tzn. powagę sytuacji, przy czym dziecko przeżywa je jako coś odmiennego niż zabawa czy zwykły kontakt z ojcem lub matką” (Król J., za: Misiaszek K., 2006, s. 118). A zatem atmosfera domu rodzinnego wywiera bardzo wielki wpływ na późniejszą postawę dziecka w odniesieniu do Boga i świata. „Jeżeli dziecko nie odczuje tego, że rodzice je kochają, jeżeli nie nauczy się przez to samo kochać, to wtedy, gdy dorośnie, również nie będzie pojmowało Boga jako miłości, który to obraz jest najbardziej właściwy chrześcijańskiemu Bogu, właśnie Bogu miłości. Przy czym, aby miało ono Jego prawdziwy obraz jako Ojca, należy pamiętać o specyficznych zależnościach, jakie istnieją między nim a ojcem. J. Król wyjaśnia, że „w zależności od postawy ojca wobec dziecka, od przyjemnych lub przykrych doznań w kontaktach z ojcem, dziecko kształtuje sobie obraz Boga troskliwego, czułego, miłego (...) lub też obraz Boga surowego i karzącego” (Król J., za: Misiaszek K., 2006, s. 119). Tak, więc rozbudzanie religijnej postawy dziecka w naturalny sposób spoczywa na rodzicach, nie umniejsza to jednak roli wychowawców, zwłaszcza w odniesieniu do dzieci, u których zaburzone są relacje z rodzicami.

- Wychowanie do twórczości

Jak podaje J. Sołowiej (za: Jankowska M., 2006, s. 127) działania twórcze warunkuje:

- otwartość na problematykę kulturalną, mającą wyraz w różnorodnych dyskusjach, próbach weryfikacji hipotez itp.;
- zajmowanie wysokiej pozycji w systemie społecznych wartości przez zjawisko samorealizacji i osobistego rozwoju;
- wolny dostęp do wszelkiego rodzaju informacji czy wytworów;
- różnorodność bodźców kulturalnych, charakterystycznych dla środowisk zróżnicowanych kulturowo i etnicznie;
- tolerancja dla różnych poglądów;
- współdziałanie osób wybitnych;
- społeczne uznanie dla twórcy i twórczości.

W odniesieniu do powyższych czynników A., R. Davidsonowie (za: Jankowska M., 2006, s. 131) określają zasadnicze elementy prawidłowego wychowania dziecka przez rodziców, uwzględnienie, których daje dzieciom możliwość bycia twórczym człowiekiem. Są to:

- właściwe porozumienie z dzieckiem,
- wspomaganie jego rozwoju intelektualnego,
- stosowanie odpowiedniej dyscypliny,
- wpajanie poczucia własnej godności,
- pomoc dziecku w budowaniu hierarchii wartości,
- utrzymywanie przez dziecko społecznych więzi.

Umiejętne słuchanie drugiej osoby oraz zrozumiałe mówienie do niej to główne determinanty właściwego porozumiewania się między ludźmi. Odnoszą się one przede wszystkim do rodziców i wychowawców. Chcąc nauczyć dziecko konstruktywnego dialogu

powinni oni pozwolić mu na swobodną formę wypowiedzi i niezależnie od wieku traktować go i jego wypowiedź z należytą uwagą. Bezwzględnie nie powinno mieć miejsca oskarżanie, krytykanctwo, przesadne pouczanie oraz nadmierne pomaganie dziecku, wynikające z rzekomej o nie troski, a w istocie niesprzyjające kształtowaniu się jego samodzielności.

Rodzice i wychowawcy, chcąc stworzyć swoim dzieciom warunki rozbudzające w nich twórczość powinni:

- zapewnić dziecku stabilnego i stymulującego otoczenia, w którym będzie miało zaspokojone swoje potrzeby fizyczne, psychiczne, społeczne i duchowe;
- pomagać dzieciom odkrywać własne, indywidualne zdolności intelektualne, często wymagające wykraczania poza ramy programów nauczania;
- obserwować osobowość swojego dziecka, jego typu inteligencji, zdolności i zainteresowań oraz pomagać w ich dostrzeganiu i rozwijaniu;
- pozwalać i zachęcać dzieci do wymyślania nowych, swobodnych, niezwykłych pomysłów i idei;
- pozostawiać dziecku rozsądną swobodę;
- pozostawić dziecku możliwość ujawniania inwencji twórczych nie wymagając od niego, aby wierzył w to, co już zostało udowodnione, ale pozwalanie mu na własne poszukiwania, sprawdzanie i weryfikowanie;
- pozwalać dziecku na spontaniczność;
- podejmować się działań stymulujących i nie ograniczających oryginalność, niezwykłość oraz indywidualność dziecka;
- nie korygować wytworów działania dziecka, np. jeśli dziecko uznało, że na pewno skończyło rysunek, to należy to uszanować i nie poprawiać;
- pozwalać dziecku na samodzielne rozwiązywanie problemów (Jankowska M., 2006, s. 132-133).

Reasumując powyższe zadbajmy o to, aby wytworzyć w dziecku nawyk korzystania z biblioteki, kupujmy mu książki, pozwólmy dziecku kupić sobie książkę, prenumerujmy czasopisma, czytamy dzieciom i tym samym sprawmy, żeby ono polubiło czytanie, zabierajmy go na wycieczki, wystawy, itp. Nade wszystko najważniejsze jednak jest, abyśmy okazywali dziecku bezwarunkową miłość, bo tylko ona determinuje ukształtowanie prawdziwego i stabilnego obrazu własnego Ja, dającego poczucie własnej wartości i samoakceptacji.

- Wychowanie do miłości.

Wyznacznikami miłości, zdaniem M. Ryś (2006), jest akceptacja, zrozumienie, chęć współdziałania, zapewnienie rozumnej swobody, dostosowanej do wieku i poziomu rozwoju dziecka, kształtowanie odpowiedzialności, poszanowanie autonomii dziecka równoznacznej z przyznaniem mu godności równej wszystkim ludziom.

Bez wątpienia czynniki te przyniosą pożądane rezultaty, jeżeli dorosły zadba o własny rozwój osobowy, właściwe relacje z innymi, przyjmie w swym życiu i będzie pielęgnował istotne wartości.

Najważniejszymi potrzebami dziecka, które trzeba zaspokoić u niego, aby czuło się kochane jest potrzeba przynależności do kogoś, potrzeba bezpieczeństwa, potrzeba czułości i opiekuńczości, szacunku, uznania ze strony najbliższego otoczenia, potrzeba bycia podziwianym oraz bliskości i więzi z innymi.

I. CELE I ZADANIA PRZEDSZKOŁA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

Zasadniczym celem naszej placówki jest wspieranie dziecka w jego rozwoju, w procesie odkrywania siebie, drugiego człowieka, świata, Boga.

Cele wychowania w naszym przedszkolu odnoszą się, zatem, do:

- kształtowania podstawowych powinności moralnych, np.: życzliwość, uczciwość, tolerancja, sprawiedliwość,
- tworzenia więzi uczuciowej z rodziną i środowiskiem, w którym dziecko wzrasta,
- rozwijania pozytywnego obrazu własnego Ja, zgodnego z Przykazaniem Miłości, i odpowiedzialności za własne czyny,
- rozwijania umiejętności rozróżniania dobra od zła,
- uświadomienia dziecku złożoności otaczającego świata i czyhających zagrożeń.

W związku z powyższym ustalono następujące kryteria sukcesu:

Dziecko:

- ma poczucie własnej wartości, wiary we własne siły, możliwości i umiejętności, argumentuje swoje oceny i odczucia;
- rozumie i szanuje wartości uniwersalne, tj.: miłość, prawda, piękno, dobro;
- rozumie i przestrzega zasady zgodnego współżycia w grupie;
- potrafi kulturalnie zwracać się do innych, używa zwrotów grzecznościowych;
- dostrzega i rozumie potrzeby innych, akceptuje ich odrębność;
- szanuje cudze zdanie;
- wyraża swoje uczucia, potrzeby i oczekiwania, dostrzega je u innych;
- cieszy się własnymi sukcesami, docenia osiągnięcia innych, z godnością przyjmuje ewentualne porażki;
- zdaje sobie sprawę z sensu dialogu w rozwiązywaniu konfliktów;
- zna i kultywuje tradycje rodzinne, lokalne, regionalne i narodowe;
- ma świadomość przynależności narodowej: rozpoznaje godło i barwy narodowe, rozumie pojęcie Ojczyzna;
- interesuje się otaczającym światem, poszukuje odpowiedzi na nurtujące go pytania;
- przejawia postawy proekologiczne;
- rozumie potrzebę stosowania profilaktyki prozdrowotnej
- zauważa sytuacje zagrażające bezpieczeństwu własnemu i innych, potrafi unikać zagrożeń i otwarcie mówić o swoich ewentualnych obawach, lękach.

Absolwent naszego przedszkola na miarę swoich możliwości:

1. Kocha Boga i pogłębia swoją wiedzę o Nim.
2. Potrafi się modlić i angażuje rodzinę do aktywnego życia religijnego.
3. Szanuje potrzeby innych, jest człowiekiem uczciwym, prawym i dobrym.
4. Zna swoją godność i szanuje godność innych, ma poczucie własnej wartości, wiarę we własne siły i możliwości.
5. Wie, co dobre a co złe i potrafi dokonywać wyborów.
6. Potrafi współdziałać w zespole, przestrzegać ustalonych reguł, umie radzić sobie z porażką.
7. Zna i używa zwrotów grzecznościowych w różnych sytuacjach wobec rówieśników i dorosłych.
8. Skupia uwagę na rozmówcy, potrafi słuchać, wie, co się do niego mówi, rozmawia o problemie, ma gotowość do wybaczenia, zwraca się o pomoc do dorosłego, koryguje swoje zachowanie.
9. Jest w znacznym stopniu samodzielny, zaradny, komunikatywny, otwarty, wrażliwy, twórczy, ciekawy świata, poszukujący.
10. Ma dobrze rozwinięte procesy poznawcze, jest zainteresowany nauką i literaturą.
11. Czuje się Katolikiem, Polakiem, Europejczykiem.

Aby przybliżyć dziecku świat zasad i wartości religijno - moralno – społecznych stworzyliśmy *Hymn Przedszkola* oraz *Owocny, owocowy kodeks wzorowego przedszkolaka*, który zamieszczony jest poniżej.

Owocny owocowy kodeks wzorowego przedszkolaka

Wisienki, Poziomki, Jagódki, Malinki to grzeczni chłopcy i miłe dziewczynki. Owocowy Kodeks to dla nich wytyczona droga, by codziennie o krok zbliżać się do Boga. Dlatego „przedszkolne owoce” tworzą koktajl smaczny i każdemu przypomną, co żyć owocnie znaczy.

Chórem, więc wszyscy zgodnie wołamy, że na drodze do Zbawienia codziennie wrostamy:

- *Słów: proszę, dziękuję, przepraszam chętnie używamy; dobroć i uprzejmość wszędzie rozsiewamy.*
- *Gdy słuchamy poleceń i spełniać je chcemy, wtedy wolę Boga Ojca wypełniać będziemy.*
- *W czasie zajęć pilnie uważamy, dzięki naszym Paniom mądrość zdobywamy.*
- *Gdy miłe słowa i uśmiechy innym rozdamy, we wzajemnej miłości szybciej wrostamy.*
- *Przed posiłkami wspólnie się modlimy, rodzinę dzieci Bożych przecież tworzymy.*
- *Zgodnie się bawimy i chętnie pomagamy, bo Pana Jezusa w bliźnich spotykamy.*
- *O rzeczy swoje i innych dbamy, w ten sposób szacunek wyrażamy.*
- *O książki i zabawki dbamy i z radością wspólnie z nich korzystamy.*
- *Z kąceków zainteresowań chętnie korzystamy, o ład i porządek zawsze się staramy.*
- *W przedszkolu ostrożnie się poruszamy, o bezpieczeństwo swoje i innych dbamy.*

- *W sali o ciszę i spokój dbamy, dzięki temu czas mile spędzamy.*
- *Na krzeselkach prosto siedzieć będziemy, przez to właściwą postawę nabędziemy.*
- *W ogródku przedszkolnym sprawność fizyczną rozwijamy – i z placu zabaw bezpiecznie korzystamy.*

Hymn Przedszkola

*Nad kaszubską ziemią jasne słońko świeci,
radują się serca wszystkich naszych dzieci.
Do przedszkola raźnie sobie maszerują,
o owocach swego życia chętnie wyśpiewują.*

*Jagódki, Malinki,
Wisienki, Poziomki,
lubią skakać i malować,
budować z klocków domki.*

*Siostra Alicja dzieci kochała,
owoce Miłości i Prawdy odkrywała.
Teraz jest patronką przedszkola naszego
i uczy nas oddzielać zły owoc od dobrego.
Jagódki, Malinki,
Wisienki, Poziomki,
lubią skakać i malować,
budować z klocków domki.*

*W nauce i zabawie dobro odkrywamy,
jako Dzieci Boże, złu już się nie damy.
Wzrastać i dojrzewać codziennie będziemy
i dobre plony wówczas przyniesiemy.*

Normy postępowania, osiągnięcia dziecka	„Owoce charakteru”	Zadania szczegółowe
Jesień		
1. <i>Jestem przedszkolakiem, poznaję moje przedszkole.</i> 2. <i>Piękno jesieni.</i> 3. <i>Polska, moją Ojczyzną.</i> 4. <i>Mój przyjaciel Anioł Stróż.</i> 5. <i>Poprzez różaniec rozmawiamy z Maryją.</i> 6. <i>Pamiętamy o tych, co już odeszli...</i> 7. <i>We Mszy św. czcimy Chrystusa Króla.</i> 8. <i>Wielkie dzieło misjonarzy.</i>		
• Z uśmiechem rozstaję się z rodzicami, bo czuję, że przedszkole jest moim drugim domem. • Stosuję formy grzecznościowe. • Dbam o porządek w sali; wraz z moimi rówieśnikami odpowiadam za stan zabawek i sprzętów. • Nie oddalam się od grupy z miejsca zabaw. • Respektuję prośby i polecenia nauczycielki. Korzystam z pomocy dorosłych w trudnych sytuacjach. • Nie przeszkadzam innym w zabawie. Unikam krzyku i kłótności. • Zgodnie bawię się, dzielę się z innymi zabawkami. • Szanuję prywatność innych dzieci.	• Odwaga; • samodzielność, • koleżeństwo, • kultura osobista, • prawość, • otwartość, • życzliwość, • kultura osobista, • troska o bezpieczeństwo, • patriotyzm, • miłosierdzie.	• Udział dzieci nowo przyjętych do przedszkola w zajęciach adaptacyjnych. • Wspieranie dziecka 3- letniego w trudnej drodze adaptacji do nowych warunków i stworzenie mu możliwości, aby czuło się bezpieczne. • Konsekwentne przestrzeganie umów odnośnie właściwego zachowania się w przedszkolu. • Uczenie się poprawnego zachowania poprzez rozwiązywanie zaistniałych konfliktów (używanie zwrotów grzecznościowych, korzystanie z pomocy i doradztwa nauczycielki). • Opiekowanie się nowymi kolegami oraz tymi, którzy tej pomocy potrzebują.
• Korzystam ze sprzętów i zabawek, zgodnie z zachowaniem zasad bezpieczeństwa. • Znam swój adres zamieszkania. • Zachowuję ostrożność w kontaktach z obcymi. • Przestrzegam zasady ruchu drogowego dla pieszych. • Odmawiam różaniec z rodzicami i w przedszkolu. • Obserwuję, eksperymentuję i odkrywam przyrodę w		• Sprawianie radości innym, poprzez składanie życzeń i przygotowywanie upominków z okazji urodzin i innych uroczystości. • Sprawne wykonywanie czynności samoobsługowych. Troska o ład i porządek w otoczeniu. • Rozumienie, że inni mają takie same potrzeby, jak ja. • Rozróżnianie dobra od zła.

okresie jesieni. • Modłę się za zmarłych. • Wspólnie z rówieśnikami odwiedzam groby. • Rozpoznaję godło i barwy narodowe. • Znam i umiem śpiewać hymn narodowy (6- latki). • Biorę udział w akademii patriotycznej z okazji 11 listopada (rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę oraz męczeńskiej śmierci patronki przedszkola). • Znam podania i legendy związane z powstaniem państwa polskiego oraz z Wejherowem, miastem, w którym mieszkam. • Znam niektórych sławnych Polaków i dziedziny, w których się wstawili. • Modlitwą wspieram misjonarzy, którzy niosą pomoc i światło Ewangelii wszędzie tam, gdzie są największe potrzeby.		• Przestrzeganie reguł gier i zabaw. • Poszanowanie cudzej i swojej własności. • Uczestnictwo w Eucharystii. • Katecheza. • Uświadomienie dzieciom ich przynależności narodowej - jesteśmy Polakami, mówimy po polsku; rozumienie znaczenia słowa Ojczyzna. Poznanie barw narodowych, godła i hymnu Polski. • Poznanie herbu swojego miasta oraz jego historii (w podaniach, legendach i poprzez bezpośredni kontakt z ciekawymi ludźmi). • Dostrzeganie piękna jesieni. • Szanowanie pamięci o zmarłych • Poznanie dzieła miłosierdzia misjonarzy. Zapoznanie z pracą misjonarzy.
Zima		
1. <i>Niecodzienny gość – św. Mikołaj. Biskup Mikołaj uczy nas dobroci.</i> 2. <i>Adwent – czas radosnego oczekiwania. Przygotowujemy nasze serca na przyjście Zbawiciela.</i> 3. <i>Wieczera wigilijna – radosne świętowanie narodzin Zbawiciela.</i> 4. <i>Kolęda w przedszkolu.</i> 5. <i>Uroki zimy.</i> 6. <i>Kochamy Babcię i Dziadka.</i> 7. <i>Pomagamy zwierzętom przetrwać zimę.</i> 8. <i>Bal karnawałowy.</i>		
• Okazuję szacunek dorosłym. • Chętnie pomagam moim Rodzicom, Dziadkom. • Rozumiem, że każdy człowiek może naśladować św.	• Szacunek, • odpowiedzialność, • dobroć,	• Interesowanie się historią i tradycjami swojej rodziny. • Wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez udział Rodziców i Dziadków w uroczystościach organizowanych w przedszkolu

Mikołaja. ● Chętnie pracuję nad swoim charakterem w adwencie. ● Składam życzenia i dzielę się opłatkiem z innymi. Umieję właściwie się zachować w tych okolicznościach. ● Śpiewam kolędy, bo w taki sposób wyrażam miłość do Jezusa. ● Wspólnie z innymi przyjmuję księdza po kolędzie. ● Cieszę się z zimy. Odczuwam jej uroki, znam zagrożenia, płynące z nierozważnych uciech na śniegu. ● Dokarmiam ptaki. ● Z radością bawię się na balu karnawałowym	● piękno; ● ciekawość w poznawaniu przyrody, ● aktywność, ● wytrwałość, ● spontaniczność, ● radość.	(Wigilia, Dzień Babci i Dziadka). ● Ponoszenie odpowiedzialności za to, co się robi i mówi. ● Rozpoznawanie, zapamiętywanie i przestrzeganie norm społecznego współżycia, współdziałania; dotrzymywanie słowa, ● Unikanie konfliktów lub rozwiązywanie ich po koleżeńsku. ● Dążenie do zmiany zachowań niepoprawnych. ● Odczuwanie radości spowodowanej dobrym zachowaniem. ● Kolęda. ● Udział w balu karnawałowym. ● Korzystanie z uroków zimy. Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, podczas uprawiania sportów zimowych. ● Kształtowanie postaw szacunku wobec zwierząt i przyrody oraz odpowiedzialności za ich stan.

Wiosna

1. *Zapachniało wiosną.*
2. *Wielki Post – Pan Jezus wzywa nas do większej miłości.*
3. *„Bóg nie umarł, Jezus żyje...” – symbolika krzyża, radosne Alleluja.*
4. *Dbam o swoje zdrowie.*
5. *„Święto Ziemi”.*
6. *Matka Boża – naszym życiowym przewodnikiem.*
7. *Moja Mama, mój Tato.*
8. *„Pismo św.” księgą o Bogu. Książka – moim przyjacielem.*

• Biorę udział w obchodach „Święta Ziemi”. Czynnie uczestniczę w akcji „Sprzątanie świata”. • Wykażę się wiadomościami z zakresu przyrody, dokonam wyborów, które potwierdzą znajomość troskliwego obchodzenia się ze światem przyrody. • Dbam o książki, wiem jak z nich korzystać. • Rozumiem, że Bóg mówi do mnie przez słowa czytane w <i>Piśmie św.</i> Szanuję i często zaglądam do tej „książki”. • Modlę się do Matki Bożej (modlitwa litanijna). • Okazuję miłość rodzicom.	• kontrola nad własnymi emocjami, • wiara, • troska o własne zdrowie, • miłość, • zainteresowanie książką.	• Rozpoznawanie, nazywanie i wartościowanie własnych oraz cudzych zachowań. • Kształtowanie świadomości dziecka, że jest ono dzieckiem Bożym i posiada, zarówno swoje mocne, jak i słabe strony. • Zapoznanie się z bezpiecznymi sposobami rozładowania emocji, nie wyrządzając krzywdy innym (darcie, zginiatanie gazety, gryzmolenie itp.). • Rozwijanie swoich zainteresowań; samodzielne podejmowanie zgodnych z nimi działań i prezentowanie ich grupie. • Reagowanie na umówione sygnały, mówienie umiarkowanym głosem. • Poznanie zagrożeń cywilizacyjnych i umiejętność reagowania na nie. • Rozwijanie troski o obecną i przyszłą jakość życia a Ziemi. Czynne uczestnictwo w akcji „Sprzątanie świata”. • Prowadzenie zdrowego stylu życia.
Lato		
1. <i>Międzynarodowy Dzień Dziecka. Ja też jestem dzieckiem Bożym.</i> 2. <i>Patronka przedszkola.</i> 3. <i>Lato, lato...</i> 4. <i>Sercem kocham Jezusa.</i> 5. <i>Pożegnanie sześciolatków. Z Jezusem idę do szkoły.</i>		
• Znam wygląd, obyczaje i tryb życia dzieci z różnych stron świata, • Biorę udział w wycieczce z okazji Dnia Dziecka. • Jestem dobry dla swoich kolegów, właściwym zachowaniem wyrażam pragnienie naśladowania Jezusa w miłości i dobroci.	• Tolerancja, • akceptacja, • zrozumienie, • godność, • serdeczność,	• Kształcenie więzi emocjonalnej z dziećmi z całego świata. • Wycieczka z okazji Dnia Dziecka. • Ukazanie wzorca osobowego bł. s. Alicji Kotowskiej, patronki przedszkola. • Wzbogacanie przeżyć i doświadczeń dziecka związanych z latem.

• Dostrzegam obecność Boga w różnych sytuacjach życiowych. • Wyjeżdżam do Piaśnicy na grób bł. s. Alicji Kotowskiej. Wiem, kim była, modłę się za Jej przyczyną. • Doświadczam wrażeń emocjonalnych i estetycznych, związanych z obcowaniem z przyrodą latem. • Uczestniczę we Mszy św. z okazji zakończenia roku szkolnego. • Cieszę się, że mogę wykonać upominki dla starszych kolegów, rozumiem, że tak postępują ludzie wobec siebie. • Wiem, jak unikać niebezpieczeństw i jak zachować się w sytuacjach zagrożenia. Znam numery telefonów pogotowia, straży pożarnej i policji.	• spontaniczność, • wyobraźnia, • pomysłowość, • dobroć, • wdzięczność.	• Odkrywanie prawdy o religijnym przeżywaniu wakacji. • Zdawanie sobie sprawy z konieczności przestrzegania zasad warunkujących bezpieczeństwo własne i innych. • Kształtowanie czynnej postawy wobec zagrażającego bezpieczeństwa własnego i innych. • Poznanie numerów telefonów (pogotowia, straży pożarnej i policji) instytucji mogących pomóc dziecku w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu jego, lub innych. Kształtowanie świadomości, kiedy i w jakich sytuacjach można skorzystać z pomocy tych instytucji. • Pożegnanie sześciolatków.

II. UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU

Wprowadzenie dziecka w świat treści religijnych ma bardzo pozytywne skutki w wychowaniu dzieci. Jest formą obecności Boga w życiu społecznym i możliwością integracji wszystkich płaszczyzn wychowania, współdziałania rodziny i wychowawców. Wychowanie religijne to nie tylko przekazywanie wiedzy religijnej, ale przede wszystkim przygotowanie do życia w społeczności. Korelacja pomiędzy wszystkimi elementami wychowania jest czynnikiem wpływającym na skuteczność wychowania i nauczania. Wśród założeń pracy wychowawczej z dziećmi w wieku przedszkolnym jest wychowanie do życia w określonym świecie i kulturze oraz wychowanie do realizacji siebie. Szczególną rolę w kształtowaniu właściwej osobowości dzieci odgrywa autentyczne świadectwo życia. Z uwagi na możliwości percepcji dzieci w wieku przedszkolnym poszczególne treści wychowawcze powinno się akcentować w powiązaniu ze światem przyrody i kalendarzem liturgicznym. Propozycje tematyki zajęć tak zostały dobrane, aby wychowankowie mogli dokonywać wartościowania i oceny. Jak wiadomo, efektywne kształcenie warunkuje również stosowanie metod aktywizujących, w myśl twierdzenia „Powiedz mi, a zapomnę, pokaż, a zapamiętam, pozwól wziąć udział, a zrozumieć” (Barciński Z., Wójcik J., 1998).

Zadaniem nauczyciela jest, więc, ciągle poszukiwanie takich form, metod i środków, by zapewnić maksymalny rozwój aktywności dziecka. Zajęcia prowadzone metodami aktywizującymi wymagają stworzenia odpowiednich warunków, umożliwiających czynne uczestnictwo dzieci.

Dobór metod i środków realizacji zamierzeń wychowawczych pozostaje w gestii nauczycielek, opiekujących się daną grupą. Ciekawym jednak rozwiązaniem wydaje się być propozycja, aby każda grupa, oprócz przyswojenia sobie wszystkich treści programowych, w sposób szczególny utożsamiła się z określoną porą roku:

- Jesień 6 latki (wrzesień, październik, listopad);
- Zima 5 latki (grudzień, styczeń, luty);
- Wiosna 4 latki (marzec, kwiecień);
- Lato 3 latki (maj, czerwiec);

W związku z tym każda grupa odpowiedzialna będzie za przygotowanie jakiejś formy dziecięcej twórczości i aktywności (np. teatrzyk, quiz, konkurs plastyczny, wycieczkę, spacer, itp.) i tak:

- 6 latki – uroczystość z okazji Dnia Nauczyciela oraz z okazji 11 listopada;
- 5 latki – o tematyce zimowo-wiosennej;
- 4 latki – o tematyce wielkanocnej;
- 3 latki – o tematyce letnio-wakcyjnej.

Celem takiej aktywności artystycznej jest to, aby w atrakcyjny sposób podzielić się z innymi dziećmi odczuciami, związanymi z poznanymi normami zachowań a także je utrwalić.

Niech wspólne planowanie zintegruje zespół nauczycieli i rodziców, wyzwoli w nich radość i fantazję a dzieciom umożliwi radosną zabawę.

BIBLIOGRAFIA

- Adamski F. (2006) Wychowanie do prawdy [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Barciński Z., Wójcik J. (1998) *Metody aktywizujące w katechezie*. Wydawnictwo: KLANZA.
- Bilicki T. (2000) *Dziecko i wychowanie w pedagogice Jana Pawła II na podstawie encyklik, adhortacji, wybranych listów i przemówień*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
- Blanco L., Carbonell S. (2002) *Wartości w życiu rodziny*. Kielce: Wydawnictwo „Jedność”.
- Cieślak Z. (2006) Wychowanie do uczciwości [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Dziewięcki M. (2006) [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Jankowska M. (2006) Wychowanie do twórczości [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Misiaszek K. (2006) Wychowanie do wiary [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Olbrycht K. (2006) Wychowanie do wartości [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Ryś M. (2006) Wychowanie do miłości [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Salij J. Wychowanie do patriotyzmu [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Sławiński S. (2006) O wspólny kierunek wychowania [w:] (red.)M. Ryś *Autorytet prawdy. Wychowanie dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.